

La 'nova' societat balear

Les dades que l'Institut Nacional d'Estadística espanyol ha fet públiques recentment indiquen que la immigració ha canviat la societat a les Balears i està en fase de fer-ho també al Principat i al País Valencià. Els Països Catalans superen de llarg la mitjana estatal de residents estrangers. A les Illes, aquesta xifra és esfereïdora.

Els índexs demogràfics a Balears marquen un vertiginós increment de la població. Segons l'Institut Nacional d'Estadística (INE), en els últims trenta anys s'ha duplicat i ha arribat als 947.361 habitants.

L'increment ha estat determinat per la immigració, d'acord amb les dades que, fa un parell de setmanes, feia públiques l'INE. Aquest fenomen és, sens dubte, relativament recent a les Balears. De fet, és tan recent que, per exemple, el Parlament balear, els consells insulars o l'Ajuntament de Palma —que debaten sovint qüestions de qualsevol naturalesa encara que no hi tinguin cap competència—, fins ara encara no han trobat temps per dedicar-hi plenaris monogràfics tot i ser, objectivament, la variable social més important que afecta actualment les Illes Balears, des de qualsevol punt de vista: econòmic, assistencial, cultural, lingüístic, educatiu, sanitari...

Països Catalans. Tot i que les Balears són la zona dels Països Catalans que més importància percentual presenten pel que fa a residents immigrants estrangers —i encara molt més si s'hi suma la immigració espanyola—, el fet és que l'evolució del Principat i del País Valencià va en la mateixa línia. En efecte, Catalunya ha estat la comunitat de l'estat que més ha vist augmentar el nombre de residents estrangers entre 2002 i 2003, amb 160.941, seguida de prop pel País Valencià, amb 112.617.

Com destaca l'estudi de l'INE, la pressió immigratòria es concentra clarament "a les Illes, a més de Madrid i a les comunitats mediterrànies". Segons l'ens espanyol, doncs, la conclusió és òbvia: deixant a banda Madrid, els Països Catalans són la part de l'estat sotmesa a una major pressió immigratòria. Encara és

més: l'evolució de la taxa d'immigració (el nombre total de residents immigrants estrangers sobre el conjunt de la població) entre 2002 i 2003 dona fe que el creixement té una tendència a alentir-se a Madrid, mentre que l'increment als Països Catalans manté un vigor més que ferm.

La taxa d'immigració a la comunitat de la capital espanyola l'any 2002 era del 8%, molt per sobre, com queda palès, del 5,8% que s'enregistrava al Principat, bastant per damunt del 6,7% del País Valencià i per sota del 10,8% que ja marcaven les Illes Balears. Al cap de dotze mesos Madrid va passar a xifrar el 10,3%, mentre que les Illes arribaven ja al 13,3%, al mateix temps que tant el País Valencià com el Principat augmentaven significativament les seves taxes immigratòries: fins al 9,2% i el 8%, respectivament. És espectacular l'increment català i molt important el valencià. El balear, si bé ja no és cap novetat, supera totes les dades enregistrades. Naturalment, i com ja s'ha fet referència abans, s'ha de tenir present també que en àmbits com l'impacte lingüístic i cultural s'hi haurien d'afegir els immigrants espanyols, amb la qual cosa els percentatges s'incrementarien força.

Sembla clar que els Països Catalans són la destinació del somni europeu de bona part de la immigració estrangera. Una afirmació del tot pertinent si es compara la taxa d'immigració a tot l'estat espanyol, d'un 6%, amb la de Catalunya, del 8%; el País Valencià, del 9,2%; i de Balears, del 13,3%, que continua sent la líder.

El cas balear. Segons les dades de l'INE, el nombre absolut de residents estrangers a Balears s'eleva a 126.505, en un cens de 947.361 persones. És a dir,

aproximadament tretze de cada cent residents illencs són estrangers.

Respecte a la nacionalitat dels nous balears, cal destacar que la més nombrosa és l'alemanya, amb 22.905 individus. Es tracta bàsicament, i com es pot imaginar, dels qui viuen a les Illes ociosament, però no solament d'aquests. De fet, en els últims anys s'ha notat una "subimmigració germànica" –sobre la qual, més enllà de la percepció visual directa, no hi ha dades– formada per gent, normalment jove, que fixa la seva residència a les Balears per fer-hi feina. És a dir, al costat de l'habitual estampa, ja típica, del jubilat alemany que gaudeix de les excel·lències climàtiques, també comença a fixar-se la del més jove que treballa en sectors com la nàutica, l'hoteleria o altres de relacionats amb el turisme, així com en l'immobiliari. També té una caracterització semblant la segona nacionalitat en importància, la britànica, que quantitativament arriba als 13.714 individus.

La tercera, la marroquina, amb 12.650, és socioeconòmicament més homogènia. Són immigrants laborals en tasques de baixa qualificació. Treballen en el camp i la construcció, bàsicament, i, en menor mesura, en hoteleria i restauració, tot i que no solen fer-ho de cara al públic; fan feines de manteniment, cuines, etc. Per sota d'aquesta apareix la colònia equatorialiana, amb 11.937 membres, en la qual destaca la presència femenina en feines domèstiques. Més enrere, els argentins sumen un total de 9.148, que solen dedicar-se a la restauració, la construcció i feines més qualificades.

Per municipis, s'observa que en alguns la presència percentual de residents estrangers és més que considerable. Per exemple, a Mallorca, a Calvià representen el 28% del cens total; a Capdepera, el 21%; a Manacor, l'11%; a Inca, el 10%; a Son Servera, el 10%; i a Palma ja són el 15% del cens.

Precisament sobre la immigració a Palma l'Ajuntament de la capital illenca ha realitzat un estudi de distribució per barriades que es va publicar el passat dia 4 a *Diari de Balears*. Amb unes poques dades d'aquest estudi n'hi ha prou. La població nascuda a Balears –això és: la que potencialment usa el català– del barri de Sant Agustí representa només un

La immigració magriblina és la segona en importància a les Illes Balears. Els magriblins s'ocupen, sobretot, a la construcció i al camp.

A Palma, ja hi ha molts barris en què els balears d'origen són una minoria

30,1% del total, davant el 40,6% estranger i el 29,3% espanyol. A Cala Major, respectivament, els autòctons són el 21,8% enfront del 46,8% i el 31,4%. A Portopí, hi viu un 30,3% de balears de naixement i un 33,1% d'estrangers més un 36,6% d'espanyols. L'estudi municipal, segons comentava el diari, detecta, al capdavant, l'existència d'importantes barriades de Palma que han esdevingut guetos culturals, lingüístics i socials. No solament ho són les citades i d'altres de semblant caracterització socioeconòmica, sinó també quasi la totalitat de les que fa anys eren conegudes com les "barriades obreres" –Son Gotleu, la Soledat, Corea, Polígon de Llevant, entre d'altres–, on el paisatge humà s'ha enriquit força en diversitat en molt poc temps.

Tot plegat són dades que donen fe de la importància que ha adquirit la immigració a Balears, tant l'estrangera com l'espanyola. Tot i això, les institucions continuen sense tractar el fenomen. Sens dubte, la immigració és un bé econòmic, i segurament també un enriquiment cultural. Ara bé, no és menys cert que la societat ha duplicat el seu cens en només trenta anys a causa de la immigració –i al marge de nacionalitats d'origen–, sense que hagi augmentat la proporció adequada per donar resposta a les noves necessitats, ja sigui quant al nombre de places educatives, d'intermediaris culturals, de llits hospitalaris, de metres quadrats d'habitatges socials i protegits, de metges, de serveis d'integració lingüística, d'especialistes mèdics en les noves malalties presents, de professorat en general i de l'especialitzat en la nova situació en particular, etc.

Està clar que una societat així necessita donar resposta global urgentment a aquest fenomen social, el més important que viuen les Illes Balears en tota la seva història contemporània, ja que ha creat, en la pràctica, una nova societat.

Miquel Payeras